

مجوز تولید بذر و نهال

قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال

به موجب این قانون وزارت جهاد کشاورزی موظف است به منظور حفاظت از منافع ملی، بهداشتی، امر کنترل و گواهی بذر و نهال و حفظ حقوق مالکیت معنوی به نژادگران نسبت به شناسایی و ثبت ارقام جدید گیاهی و کنترل و نظارت بر تولید و بذر و نهال کشور اقدام نماید.

مقررات واردات و صادرات
بسیار ملی بذر و نهال
شرایط تولید بذر
آیین نامه معرفی ارقام گیاهی

پاورقی حقوقی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال
استاندارد ملی بذر

شناسه نهال

نهالستان های غیر مجاز

آیین نامه

نخاست ژنتیکی و ارقام بومی و محلی کشور

نظام گواهی بذر

آیین نامه ثبت ارقام گیاهی
استاندارد ملی نهال و اندامهای تکثیری
فهرست ملی ارقام گیاهی ایران

و تشکیل مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال به عنوان نهاد حاکمیتی مسئول شناسایی، ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال در کشور، به برخی مسائل کلی در زمینه شرایط ثبت ارقام گیاهی (ماده ۳)، نظارت بر اصالت ژنتیکی بذر و نهال های تکثیر شده و همچنین رعایت استانداردهای ملی یا بین المللی در تولید و تکثیر بذر و نهال (ماده ۴) پرداخته شده است. همچنین در ماده ۵ این قانون به موضوع برخورداری به نژادگران ارقام جدید گیاهی از حق مالکیت معنوی اشاره شده و در ماده ۶ آن نیز به موضوع حائز اهمیت صدور مجوز برای افراد ذیصلاح فعال در حوزه تولید و کنترل و نظارت بذر و نهال اشاره کرده است. یکی از موضوعات مبتلا به مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال و دست اندرکاران صنعت بذر کشور، تخلفاتی است که در این صنعت به وقوع می پیوندد و موجب بروز آسیب به نظام رسمی تولید و عرضه بذر و نهال در کشور می شود. این موضوع در ماده ۷ قانون مورد اشاره قرار گرفته و لذا بستر قانونی مناسب برای برخورد مراجع قضائی با متخلفان از قانون و تولید کنندگان و عرضه کنندگان غیرمجاز بذر و نهال در کشور فراهم نموده است. حمایت از بخش خصوصی و توسعه سرمایه گذاری در امر اصلاح و تکثیر بذر و نهال در کشور موضوعی است که در ماده ۹ به وزارت جهاد کشاورزی تکلیف شده است. مواد ۱۰ و ۱۱ قانون نیز به مسأله صادرات و واردات بذر و نهال و ضرورت اخذ گواهی و مجوز از مؤسسه پرداخته است.

با توجه به مفاد ماده ۶ قانون و وظایف محول شده به مؤسسه در زمینه صدور مجوز به نام واحدها و اشخاص حقیقی و حقوقی ذیصلاح برای امر نظارت و کنترل و گواهی بذر و

حسن داودی

مدیر حمایت های حقوقی

با توجه به اهمیت آشنایی کارشناسان و دست اندرکاران صنعت بذر کشور با مباحث حقوقی مرتبط با تولید، تکثیر و عرضه بذر، نهال و ارقام رویشی، برآنیم در هر شماره از فصلنامه، به برخی نکات حقوقی حائز اهمیت در حوزه بذر و نهال پرداخته و ابعاد مختلف آن را مورد بررسی قرار دهیم. از خوانندگان عزیز تقاضا داریم، درباره موضوعات مطرح شده، هرگونه نظر، پیشنهاد و یا سؤال خود را به دفتر نشریه ارسال نمایند.

۱) آشنایی با چارچوب قوانین و مقررات حاکم بر حوزه

ثبت، کنترل و گواهی بذر و نهال

- * قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال
- * آیین نامه اجرایی قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال
- * آیین نامه ثبت ارقام گیاهی
- * آیین نامه معرفی ارقام گیاهی
- * آیین نامه ثبت ذخایر ژنتیکی گیاهی و ارقام بومی و محلی
- * قانون حفظ نباتات

اکنون به بررسی مفاد هر یک از قوانین و مقررات یاد شده که مرتبط با تولید، تکثیر و عرضه بذر و نهال است می پردازیم:

الف) قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال

قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال مصوب مجلس شورای اسلامی، اصلی ترین قانونی است که در حوزه کنترل و گواهی بذر و نهال در کشور حاکم می باشد. در این قانون علاوه بر موضوعات مرتبط با ایجاد ساختار اداری

نهال و همچنین صدور مجوز تولید بذر و نهال برای اشخاص حقوقی و حقیقی، ضروری است دست‌اندرکاران صنعت بذر، اعم از تولیدکنندگان، عرضه‌کنندگان و همچنین کارشناسان ناظر، با ضوابط و استانداردهای تعیین شده از سوی مؤسسه برای ایجاد و مدیریت واحدهای تولید و تکثیر و عرضه بذر و نهال آشنایی کامل داشته و برای بهبود کیفی بذر و نهال تولید شده، بعنوان اصلی‌ترین نهاد بخش کشاورزی، اهتمام ویژه‌ای به عمل آورند. بدیهی است تسلط کامل این افراد بر موضوعات حقوقی مرتبط با تولید بذر و نهال، از جمله در تنظیم قراردادها، احراز صلاحیت فردی و فنی طرفین، تعیین و تصریح تعهدات هر یک از طرف‌ها، پیش‌بینی نحوه جبران خسارات احتمالی، نحوی رعایت مقررات فنی و استانداردها، موجب می‌شود بازگشت سرمایه‌گذاری در بخش تولید و تکثیر بذر و نهال و سودآوری آن تضمین شده و همچنین از ورود بذر و نهال‌های فاقد کیفیت به بازار توسط اشخاص حقیقی و حقوقی بدون صلاحیت، و ایجاد رقابت ناسالم، جلوگیری به عمل آید.

با توجه به پیش‌بینی قانون‌گذار در ماده ۷، و تصریح موارد تخلف از قانون و نحوی مقابله با آن، در اغلب مواردی که با شکایت اشخاص حقیقی و حقوقی ذینفع، و یا مؤسسه، پرونده حقوقی در محاکم تشکیل می‌شود، به استناد تبصره ۱ ماده مذکور، مراجع قضائی کشور مکلفند در رسیدگی به تخلف، به گزارش کارشناسی مؤسسه و یا سایر مؤسسات هم‌تراز استناد نموده و نسبت به صدور حکم اقدام نمایند. با توجه به اینکه موارد تخلف تصریح شده در ماده ۷ قانون، شامل الف) ثبت و معرفی ارقام ثبت شده متعلق به اشخاص حقیقی و حقوقی دیگر ب) عدم رعایت اصول فنی مرتبط با تکثیر بذر و نهال که توسط مؤسسه ابلاغ شده و موجب ضرر و زیان به اشخاص حقیقی و حقوقی ذینفع شود ج) عدم رعایت مقررات قرنطینه گیاهی کشور د) بهره‌برداری از ارقام ثبت شده بدون کسب مجوزهای قانونی از اشخاص حقیق و حقوقی که رقم یاد شده به نام آنان ثبت گردیده است ه) تولید و تکثیر بذر و نهال برای عرضه به بازار بدون کسب گواهی مؤسسه، به‌جز بند ج که مسئولیت آن برعهده سازمان حفظ نباتات می‌باشد، در سایر موارد تخلف، نظر کارشناسی مؤسسه مبنای صدور حکم در محاکم قضائی می‌باشد.

با توجه به توضیحات فوق و برای آشنایی بیشتر خوانندگان محترم، نمونه‌ای از دعاوی مربوط به کیفیت بذر که در دادگاه عمومی حقوقی دادگستری شهرستان الیگودرز مورد بررسی و

رسیدگی قرار گرفته است به صورت خلاصه ذکر می‌شود: «یکی از کشاورزان منطقه، برای کشت هویج در ۸۰ هکتار از اراضی کشاورزی، اقدام به خرید بذر از شرکت فروشنده بذر می‌نماید. پس از انجام عملیات کشت، و عدم رضایت از کیفیت محصول، وی طی تقدیم دادخواست، علیه شرکت فروشنده بذر، شرکت واردکننده بذر و همچنین مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال به عنوان تأییدکننده بذر، اقامه دعوا نموده و مطالبه خسارت می‌نماید. شرکت فروشنده بذر در دادگاه اعلام می‌کند که بذر فروخته شده دارای استانداردهای لازم می‌باشد و در صورت نامرغوب بودن بذر، شرکت تولیدکننده و واردکننده آن مسئول هستند. شرکت واردکننده بذر اظهار می‌نماید براساس گواهی‌های صادره از سوی مؤسسه، بذر وارد شده از کیفیت لازم برخوردار بوده است و لذا عدم رضایت کشاورز مورد نظر از محصول کشت شده، به سایر عوامل محیطی مربوط می‌باشد. نماینده مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال در دادگاه اعلام نمود بذر مورد نظر، براساس درخواست شرکت واردکننده و طبق گواهی‌های همراه محموله بذری، مورد آزمون قرار گرفته و از نظر قوه نامیه مورد آزمون قرار گرفته و تأیید شده است. همچنین وی اظهار داشت طبق ماده ۳۳ آیین‌نامه اجرائی قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال، واردکنندگان موظفند از فروشندگان خارجی تعهدات لازم را در زمینه اصالت ژنتیک بذر اخذ نمایند. با این حال در صورت درخواست مقام قضائی، مؤسسه می‌تواند بر روی نمونه بذر موجود در آزمایشگاه مؤسسه، آزمون‌های پست کنترل اصالت ژنتیکی انجام دهد. دادگاه پس از بررسی موضوع، قرار عدم توجه دعوی خواهان (کشاورز مورد نظر) نسبت به فروشنده بذر و مؤسسه صادر نمود و در رابطه با موضوع کیفیت بذر، موضوع را متوجه شرکت واردکننده دانست و مقرر نمود کشاورز مورد نظر می‌تواند ضمن تقبل هزینه‌های انجام آزمون، نسبت به تحویل نمونه بذر پلمپ شده به مؤسسه اقدام نماید. لذا پرونده در مورد شرکت واردکننده بذر مفتوح خواهد ماند.»

با توجه به مفاد پرونده یاد شده و رسیدگی دادگاه به موضوع مشاهده می‌شود که مراجع قضائی براساس قانون، مکلفند در دعاوی که در رابطه با کیفیت، بذر اعم از وارداتی و یا تولید شده در داخل کشور، اقامه می‌شود، باید در رسیدگی به پرونده، گزارش کارشناسی مؤسسه را ملاک قرار داده و از رجوع موضوع به کارشناسان دادگستری خودداری نمایند.